

Redacția, Administrația,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Serviciul nostru nu se
primăse. — Mandatele nu se
primăse.
— ÎNSERATE se primăse la Admi-
nistrația în Brașov și la ur-
matorele Brașov de arhivă:
In Viena: H. Dancs, Heinrich
Schönlager, Rudolf Mosse, A. Oppel-
schönlager, Anton Oppel, J.
Dumecr. In Budapesta: A. V.
Goldberger, Eötvös Barnai. In
București: Agenția Ilustr. Șan-
zonală de România; în Cluș-
nă, Károly & Leimann.
Prețul inserțiilor: o ceria
garantă pe o colină 8 cr. și
pe o linie pe o săptămână
10 cr. Publicarea mai desă dușă
la 1/2 și în vouché.
București pe poșta 2-3 a o
linia 10 cr. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANUL LIX.

„Gazeta” ieșe în săptămână.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.
Se primumă la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la d. colectorii.
APRIBAMENTUL DEBITU BRĂȘOV
Administrația, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. Etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 6 cr. v. a.
sân 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 210.

Brașov, Luni-Marti 24 Septembrie (6 Octombrie)

1896.

România, noi și Maghiarii.

I.

Inalta vizită a monarhului nostru la București s'a petrecut fără de cel mai mic incident neplăcut. Ea a fost norocit introdusă prin avântul, cu care regele României, încunjurat de notabili țerei, de populațiunea și de armata română dela țarmul Dunărei, s'au întâișit la serbarea internațională a inaugurării canalului dela Porțile de fier.

S'a vădut și s'a simțit de toți, cu câtă conștiință de sine și mândria s'a prezentat tinêrul regat român. Și nu mai puțin au dat mărturie despre această conștiință a propriei valori, dobândită cu multă muncă și jertfă, dăilele festive ale primirei și găzduirii împăratului și regelui apostolic Francisc Iosif I în România.

Majestatea Sa monarhul nostru a trebuit să fiă mulțumit de ceea ce a întâmpinat și a vădut ca ôspe al Regelui Carol și al României. Nu mai puțin mulțumit trebuie să fiă frații noștri din regatul independent de distincțiunea și de onôrea, ce s'a făcut suveranului și țerei lor prin visita preainaltă, a celui mai bătrân dintre monarhii continentului, totodată membru al celei mai vechi dinastii în Europa și puternic vecin al țerei românești.

Se'nțelege, că în asemenea momente solemnele, cum a fost primirea împăratului, au trebuit să amuțescă disensiunile și nemulțămirea. Așa a și fost. Tote partidele țerei au onorat și salutat unanim și cu aceeași căldură pe înaltul ôspe pe pământul României. Nu fără temei s'a dis, prin urmare, că partidele politice române au documentat printr'asta mult tact și maturitate politică.

Dacă însă pasul întreprins de Majestatea Sa monarhul nostru a

produs mulțumire în România pentru prețioasa dovadă de onorifică recunoscere, de amicitie și încredere, putem afirma cu drept cuvânt, că și aici la noi, între hotarele monarhiei, este primită numai cu mulțumire această amicală și cordială apropiere între ambele țeri. Ba putem dice, că și conlocuitorii noștri maghiari, cu totă nedumerirea ce a dat'o pe față pressa lor în ajunul înaltei visite la București, sunt mulțumiți și liniștiți de această apropiere.

Ceea ce însă ține în nedumerire și-i neliniștesce pe Maghiari nu este faptul legăturilor de amicitie între suveranii și guvernele ambelor țeri, ci este nesiguranța șanselor bune ori rele, ce se pot nasce din gradata desvoltare a lucrurilor pentru *causa română*, ceea ce în limbajul de obște usitat la noi înseamnă *causa Românilor asuprași*, séu cum o numesc Maghiarii înșiși: *ceștiunea naționalităților nemulțămite*.

Și este foarte semnificativ: tocmai aceleași nedumeriri, numai în ordine inversă, au sbuciumat gândurile noastre, ale Românilor, cărora sôrtea li-a destinat tristul rol de-a sta ascunși într'un unghiuleț, nebăgați în seamă de nimeni, mâncând pâinea amară a desmoștenitului în dăilele de cea mai mare onôre și gloriă pentru neamul românesc din regatul dunărean.

N'am spune adevêrul, când am dice, că nedumerirea și neliniștea, de care vorbim, nu și-ar fi aflat expresiune la rëndul séu în modesta noastră pressă românească de dincôce Dér decât ea s'a manifestat mai cu sficiune, séu cum am dice mai printre rënduri, lucrul a fost firesc și *causa indoită*.

Mai întâiu nu puteam noi, Români din Ardeal, Bănat și Țera ungerescă, să purtăm un limbajiu încredut și cutezător, ca conlocui-

torii noștri maghiari, — noi, cari la Pesta suntem dîlnic respinși, ba huiduiți chiar cu ciomagul și cu baioneta, ér la București suntem dojeniți, că vrem să turburăm circuitul politiceii statului român.

Al doilea, ori cât de asuprași și amăriți am fi, suntem Români și simțim românește și într'un moment, când frații noștri din țera liberă vecină serbau o isbëndă atât de mare și frumoasă a politiceii lor în serviciul păcei și a progresului din răsăritul european, nu ne lăsa inima să turburăm câtu-și de puțin veselia lor.

Ni am impus așa-déră, în fața mării cestiuni, ce ne agită deopotrivă cu adversarii noștri, în fața cestiunei: *ce se va mai alege din cauza română*, reserva cuvenită, dictată de lealitatea către tron și monarhia și de iubirea noastră de neam.

Astădi, după ce au trecut dăilele solemnele pentru frații noștri de-un sânge, cuvine-se, ba este chiar o mare datoriă a noastră, ca conduși de aceeași lealitate și de aceeași iubire de neam, să ne dăm seama despre importanța reală, ce-o pot avé evenimentele amintite asupra mării întrebări de viață și de morțe pentru noi: ce sôrte le mai este destinată încă credincioșilor supuși Români ai Majestății Sale împăratului și regelui apostolic, și care este problema lor în viitor?

Doué Interviewuri.

Ministru-președinte român Dimitrie Sturdza a fost interviewat de către corespondentul special al țiarului „Pester Lloyd” asupra visitei monarhului austriac în România, și altor cestiuni, ce stau în legătură cu visita. Etă după „P. L.” conținutul declarațiunilor d-lui Sturdza:

Mai întâiu ministru-președinte român se exprimă asupra însemnătății politice a visitei Maj. Sale. D-l Sturdza află această însemnătate îndestul dovedită prin faptul, că domnitorul monarhiei austro-ungare își manifestă raporturile sale intime față cu regele Carol prin visita în România. Primirea grandioasă, ce i-s'a făcut împăratului-rege Francisc Iosif, a dovedit, cât de onorată și fericită se simte România prin acest act spontan al Majestății Sale.

Visita această, dîse d-l Sturdza, n'am „pus'o la cale” noi, nici contele Goluchowski și nici eu, ci ea e produsul modului de gândire înțelept și nobil al împăratului și regelui Francisc Iosif, primul mare principe, care s'a apropiat de România în pace și prietinie. Sultanii și Țarii, Pașii și principii, cari vineau odinioară la noi, o făceau această cu pumn și sabie, și cu intențiunea de-a pune piciorul pe gâtul României. În locul asuprașitorilor de odinioară, ne-a onorat acum cu visita sa un adevărat principe al păcei, și mersul triumfal al Majestății Sale prin România a dovedit cât de adenc a simțit poporul nostru această onôre. Entusiasmul poporului isvora din inimă. Noi putem să facem din lipsă decorațiunii, dér nu putem sili pe poporul acesta, ca să se entusiasmeze. Însemnătatea visitei împăratului-rege Francisc Iosif se ridică și prin faptul, că ea cade chiar în momentul, când în Orient s'au ivit complicațiunii, cari pretind deplină înțelegere între toate puterile iubitoare de pace.

La întrebarea corespondentului, că ce cugetă el asupra faimelor despre intrarea României în tripla alianță d-l Sturdza răspunde zimbînd: Faimele acestea ating în mod curios. Austro-Ungaria este o monarhia mare, puternică, care reprezintă un vot ponderos în concertul popórelor europene, și care joacă un rol distinct. România e o țera mică, care în interesul séu propriu se alătura la o politică, ce îi garantază desvoltarea. Politica această pôte fi numai politică de pace, și după-ce Austro-Ungaria este reprezentantul cel mai

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Porțile de fier.

(Fine.)

Tot pe la vremea aceea, Societatea Danubiană de navigațiune a adus pe inginerul american Wm. J. Mc. Alpine, care a făcut tôte măsurătorile și nivelajurile la Porțile de Fier de ambele părți ale Dunărei. Proiectul lui Mc. Alpine, asupra căruiu s'a întins un vél de taină, tindea la face-rea canalului pe malul României, adecă în canalul natural; dér, din diferite motive, Alpine a fost silit să se rostescă pentru malul sêrbesc.

Ambii ingineri erau de părere ca dificultățile de comunicațiune se se înlătura printr'un canal tăiat prin masa stâncilor, și se se întindă rampa soăderii momentane a apei pe o linie mai lungă, de teama, pe care am amintit'o mai sus vorbind de proiectul lui Wex.

Și de astă-dată însă lucrurile au rămas în stare pe proiect.

La 1874, inginerii Wawra și Bodoky, precum și un inginer turec, au făcut noue

planuri, tot fără ca să se fi putut da lucrului un început de execuțiune.

Până în vremurile din urmă, singura lucrare pentru înlesnirea comunicațiunii în aceste părți, făcută în timpii noi, a fost șoseaua de pe malul stâng, croită de vestitul Séchény.

Lucrările actuale.

Așa au mers lucrurile până la Congresul din Berlin, care a însărcinat pe Austro-Ungaria cu doué mari lucrări de comunicațiune: linia ferată transalpină între Italia și Austria și regularea cataractelor Dunărei.

Execuția acestor 2 mandate ale marilor puteri s'a împărțit apoi astfel: Austria să construescă linia ferată transalpină, ér Ungaria Porțile de Fier.

În 1887 ministru ungar al lucrărilor publice, decedatul Gabriel Baross, a început lucrările de execuțiune a mandatului european. La început s'au voit să se facă lucrările în regie, cumpărându-se un spărgător de stânci cu 50,000 de florini. Dér încercarea a fost zadarnică. S'au făcut apoi și alte încercări, dér fără nici un rezultat. Ministru a recurs în cele din urmă la un

concurș internațional. În fine, în 1890, Banca Disconto din Berlin, fabricantul Hugo Luther din Braunschweig și inginerul Hajdu Gyula au luat în întreprindere canalizarea Dunării pentru suma de 13 milioane de florini; ér statul ungar a contractat un împrumut de 45 milioane de franci cu rentă de 6 la sută asupra acestei lucrări. Lucrarea trebuia să fiă gata la 31 Decembrie 1895, dér ea a întârziat până acum.

Lucrările s'au început în Iunie 1890. Guvernul ungar a numit pe d-nii ingineri Walandh, consilier ministerial, Ludovic Hoszkóczy, Eugen Gruber, Frantz Herbert, Rácskay Gyula și G. Kendl în direcțiunea lucrărilor tehnice.

Etă munca, pe care trebuiau s'o săvêrșescă antreprenorii:

Tôte stâncile și greutățile, de-alungul Dunării, pe o distanță de 80 klm., trebuie să se distrugă astfel, ca dela Stâncă și până la Orșova adencimea să fiă mai mare cu doi metri dela nivelul cel mai mic (o) al apei. Dela Orșova până la micile Porți de Fier, adencimea să fiă de trei metri dela nivelul zero al apei, ca astfel chiar și cele mai mari vapóre să pôtă intră până

la Orșova, unde s'a construit un cheu mare costând un milion și jumătate de florini.

Lucrările s'au inaugurat la 15 Septembrie 1890 la punctul Greben, în fața reprezentanților guvernelor: austriac, ungar, români și sêrb.

Sub stâncile dela Greben s'au făcut nisce galerii, cari au fost umplute cu dinamită și cu ecrasită; mai sus, pe bordul unui vapor se aflau reprezentanții guvernelor sus numite, antreprenorii și inginerii. Vaporul s'a pus în legătură cu galeriile de sub stâncă printr'un fir electric. După oâte-va discursuri, ministru Baross a apăsat un buton și imediat o detunătură puternică azgduit văzduhul, apele Dunării au clocotit, ca valurile mării înfuriate, și stâncile s'au prăbușit. Acest moment solemn a fost eternizat prin o piatră comemorativă așezată de-asupra stâncei Alibeg, cu inscripția ungerescă:

SUB DOMNIA LUI
FRANTZ IOSEF I
FIIND PRIM-MINISTRU
CONTELE IULIUS SZAPÁRY
ȘI MINISTRU AL LUCRĂRILOR PUBLICE
CE BAROSS GABOR DE BELLUS
LA 15 SEPTEMBRE 1890.

marcant al acestei politice, noi îi urmărim cu cea mai deplină convingere. Seim că la dezvoltarea noastră avem lipsă de liniște, și n'am fost și nu suntem aplecați, să producem gălceală în Europa. Deja atunci n'avea domnitorul nostru acest principiu, când i-se oferise regelui Carol coroana Bulgariei. El o refuză, pe motiv, că numai Europa e chemată să ia hotărâri în privința Bulgariei. Nici odată n'am uitat vorbele lui Bismark, care 'mi dișe: „Dacă veți lucra, noi vă vom sprijini“. Noi am lucrat, și el ne-a ajutat.

Nu e vorbă deci despre convenții stabilite și subscrise; cu toate acestea însă așa voi să vă narez o scenă, care îmi garantează mai mult intimitatea dintre ambii monarhi, decât o sută de documente subscrise. La escurșiunea de ieri în munți, Majestatele Lor au fost cât-va timp singuri împreună cu familia moștenitorului. Noi steteam la o parte, d'ér cu toții vedu-răm, cum copilașii părechi moștenitorului alergară unul după celalalt la împăratul-rege Francisc Iosif, și îi s'erutară mâna, și cum apoi Maj. Sa îi ridică pe mititei în brațe și-i sărută din inimă. A fost o scenă familiară, care-mi va rămâne în memorie până la finea vieții mele.

Privitor la influința visitei asupra raporturilor interne ale României, d-l Sturdza declară, că singura partidă mai mare, ce există în România afară de partida liberală dela putere, adică conservatorii — cărora, frica de Ruși, de care noi suntem liberi, și acum le zace în oșe — vedură acum, ce succes a obținut România sub guvernul liberal; cu toate, că — și d-l Sturdza accentuă această — nici contele Goluchowski, nici eu nu inițiarăm această vizită prea 'naltă, o țin ca cea mai fericită și a activității mele publice de 40 ani — la 1857 pașisem în serviciul publicității, după absolvirea studiilor mele — când mi-a fost dat să ved, că domnitorul mare și înțelept al Ungariei onorează în modul acesta România, recunoscând-o de un factor european, și punând-o ca atare înaintea întregii lumi.

La observarea corespondentului, că Maghiarii ar fi privit cu bucurie decurgerea festivității imponente fără de nici un ton discordant, deore-ce se lățiseră faime, că prezența deputaților italieni va da ansă la demonstrațiuni anti-maghiare, d-l Sturdza răspunde: Insu-ți ai putut vedă cât de nebasate au fost acele faime. Sutele de Maghiari, cari s'au postat cu insigniile lor naționale înaintea palatului ambasadei austro-ungare, n'au avut nici cel mai mic prilej, de a-se plânge de intoleranță națională.

Nenumăratele stindarde maghiare, ce

Binecuvântarea Dumneșească asupra acestei lucrări și asupra autorilor ei!

S'au îndepărtat în cursul lucrării două milioane și jumătate metri cubi de materie. Pentru lucrări s'au întrebuințat 500,000 de vagoane, adică s'au transportat materiale de 500,000 de vagoane. S'au întrebuințat cărbuni în cantitate de 20,000 vagoane. Din fundul apelor s'au scos 109,000 metri cubi de stâncă.

Lucrările de regulare constau în:

Canaluri tăiate în stâncile de sub apă la cataractele Cozba, Sirenya, Doiche și Iuți, de 80 metri lățime și cu adâncimea necesară. Aceste canale sunt săpate în malul stâng.

Un dig (val) la cataractul periculos dela Greben.

În sfârșit, un canal la Porțile de fier. Canalul acesta e aproape în linie dreaptă cu deosebire de cel român, care era în semicerc și apa are în el o viteză vertiginosă. Astfel, pe când unui vapor îi trebuie numai 2 jum. minute la vale, la deal are nevoie de 30 minute după cât se dice. Când vin apele mari, va fi nevoie de lanțuri pentru tras vapoarele. Împrejurarea această dă naștere la serioase îngrijiri, de cari probabil vom avea prilej să vorbim când-va.

fălșeau pe strade, au fost respectate, ceea-ce sciam înaintea. Convingerea noastră și încrederea în gândirea sănătoasă a populațiunii merse stăt de departe, încât, când marchizul Pandolfi într'o scrisoare, — pe care bucuos și-o pot pune la dispoziție — ceru garanții, că prezența sa și a soților săi nu va fi folosită pentru demonstrațiuni, noi am fost în poziția de-a oferi momentan asigurările cele mai liniștitoare. Faptul, că Pandolfi s'a aflat îndemnat peste tot a scrie acea epistolă, singur combate faimele, că Italianii ar fi venit aici cu alte intențiuni, decât de-a serba în mod comun cu Români înrudiți o serbare de bucurie.

La serbarea grandioasă a inaugurării canalului dela Porțile de Fier cu bucuria m'am folosit de ocaziunea a renoi cunoștințe vechi și prețioase cu bărbați de stat ungari și a încheia nouă cunoștințe, în special cu ministrul-președinte baron Banffy. Cu deosebire m'am bucurat, de-a fi putut renoi raportul meu vechi prietinesc ca d-l Desideriu de Silagyi. Kallay, Szilagyi și Apponyi formeză triumviratul, cu care am avut fericirea de-a pute comunica în mod extraordinar de intim. Probabil, că și întîlnirea noastră de acum va contribui, ca să se aplaneze divergențele nu prea acute dintre ambele țări, și ca să devină și raporturile împrumutate economice așa de intime, cum numai dorim.

Domniei tale însă, domnule meu, și colegilor d-tale maghiari dela presă nu vă pot îndestul de călduros recomanda, să contribuiți la o consolidare a raporturilor reciproce, și să vă împrietiniți cu supușii români ai Majestății Sale regelui ungar.

O persoană nenumită, care dice că cunoșce pe contele Agenor Goluchowski încă din Paris, când era consilier la ambasadă, îl rugă pe ministrul de externe să-i spună câte ceva din călătoria sa în România. După cum spune anonimul interviuitor, Goluchowski numai cu greu s'a putut rezolva să facă următoarele declarațiuni, pe cari le vedem publicate în „Egyetértés“:

Când eram încă ministru plenipotențiar al Majestății Sale în România, cu fiecare ocaziune m'am convins despre atențiunea Sa deosebită față cu regele Carol, Regina și curtea română și despre interesul său deosebit față cu Majestatea Sa, domnitorul meu imperial-regal. Deja atunci s'a înrădăcinat în mine ideea, că România, al cărei popor sub domnia regelui Carol înainteză în mod rapid, merită buna pornire, cu care Maj. Sa împăratului se poartă din partea sa particulară față cu ea.

Deci prima mea problemă a fost să influențez într'acolo, ca *neînțelegerile*, cari în continuu se întăresc între România și Ungaria, să fie reduse la *adeverata lor valoare*. Căci cu toate că am avut cunoștința, că Românii ardeleni neconțenit agită în România, totuși sciam și aceea, că simțământul constituțional totdeuna va învinge în România, și regele Carol nu va permite, ca bunele raporturi existente între acele două țări, să fie turburate prin câți-va aventurieri politici.

Activitatea mea obosită a fost întreruptă din întâmplare, și eu plecai acasă în Galiția — pentru de a mă ocupa cu economia. D'ér când încrederea deosebită a Majestății Sale mă chemă la acest post, din nou apucaii firele, și despre rezultat se pôte convinge ori-cine cu ochii.

Dimitrie Sturdza, ministrul-președinte român, s'a îngrijit în mod foarte demn de recunoștință și cu *tact fin*, ca diarștii maghiari, cari au mers la Bucuresci, să nu se pôte plânge de nimic. Lângă colorile casei imperiale au fălșit în tot locul *stindarde maghiare*.

Cu bucurie pot constata, că în într'ega călătoria, *nici cel mai neînsemnat ton conturbător nu s'a amestecat în serbări*, și faptul acesta a servit spre înalta îndestulare a preagrațiosului nostru domnitor.

Căci de una te pot asigura, că pre-

cum Majestatea Sa vegheză cu mare îngrijire asupra păcii europene, chiar așa de cu mare îngrijire păzesce, ca popoarele sale: să guste neconturbate binefacerile păcii.

Disolvarea camerei.

În ședința de Sâmbătă, 3 Octomvru n., a camerei ungare, președintele a prezentat hârtia ministrului-președinte prin care se vestesce în mod oficial, că camera va fi *serbătorește închisă luni în 5 Octomvru n. prin Majestatea Sa*.

Așa-d'ér ne aflăm în fața unui fapt împlinit. Dieta, ce a fost deschisă la 18 Februarie 1892, și-a ținut Sâmbăta trecută ultima ședință. În cursul întregului period electoral ea a ținut, cu cea de Sâmbătă cu tot, 659 ședințe.

Cu ocaziunea această contele Apponyi rugă încă-odată pe guvern, ca să profite de această ultimă ședință pentru a arăta, ce atitudine are de gâud să urmeze în *ceștiunea cvotei*? Apponyi adică adresase guvernului o interpelare în ceștiunea această, d'ér guvernul încă n'a răspuns, și, fiind-o de atunci n'au trecut încă 30 de zile, el nici nu este obligat să răspundă. Întârzierea această intenționată a răspunsului îl face pe Apponyi să conchidă la o mare *lipsă de sinceritate politică din partea guvernului*. Situațiunea s'a agravat prin faptul, că ministrul austriac de finanțe cu ocaziunea expozeului său financiar a declarat cu hotărâre, că guvernul Austriei a pretins și pretinde modificarea cvotei în favorul Austriei. În urma această, dișe Apponyi, guvernul e cu atât mai obligat a-și lămuri atitudinea, ce vré s'o ia în această ceștiune vitală.

Ministrul-președinte Banffy se spală prin câte-va cuvinte imprecătoare la adresa lui Apponyi. Dice, că prin „sinceritatea politică“, la care se provocă Apponyi, acesta vré să facă numai servicii campaniei electorale poruite contra guvernului. El este sprijinit de majoritatea camerei și de așteptările acesteia are să țină cont. Declară, că nu se simte dator de-a răspunde lui Apponyi. Până când comisiunile pentru cvotă nu-și vor termina desbaterile lor, guvernul n'are să ia nici o pozițiune în ceștiunea cvotei. Numai după ce comisiunile își vor fi terminat lucrările, guvernul va avé să continue pertractările.

Ugron sare în apărarea lui Apponyi. Ceștiunea cvotei, dice el, nu este ceștiunea majorității, ci ceștiunea țerei; țera plătesce cvota, țera vă susține pe d-vóstră (miniștrilor), dela țera trageți voi salariile, nu dela majoritate. Majoritatea numai că vă sprijinesce pentru de-a pute face acea politică, pe care o faceți spre rușinea și spre paguba țerei. Dacă d-l ministru-președinte nu cuteză să spună în public, ce atitudine urméză în ceștiunea cvotei, câte procente a promis Austriacilor, pentru cât a vëndut țera (Mare sgomot și mare mișcare în dreapta), atunci noi avem dreptul să presupunem cele mai rele lucruri. Altfel n'ar cere dela candidații de deputați să-și dea *cuventul de onore, că vor vota pentru urcarea cvotei*.

A mai vorbit Helly, Horanszky, Polonyi, ér la urmă deputatul Hock a interpelat în *causa imoralităților dela Ós-Budavár* și în special în *causa insultării crucei*. Ministrul de interne Perozel a răspuns, că căpitanul de poliție din Budapesta a luat măsură, ca astfel de porcării, prin cari se se profaneze sentimentul religios al creștinilor, să nu se mai întempe.

La urmă președintele Szilagyi Dezső printr'o vorbire „patriotică“ și-a luat adio dela camera.

În aceeași zi a fost închisă și camera magnaților.

E interesant, cum caracterizează „Magyarország“ răspunsul, ce l'a dat ministrul-președinte Banffy lui Apponyi:

Ar fi fost de ajuns, dice fôia ungu-răscă, ca Banffy să promită, că nu va consimți a se urca cvota, pentru ca guvernul lui să devină imediat cel mai popular. Der Banffy, cum se vede, are gendarmi destui, și fișpani destui. El deci nu afla lipsă să

mai câștige popularitatea publicului, deși se află în prēja alegerilor. Dominațiunea dualismului a isbutit în decursul celor 30 de ani să corumpă și terorizeze opiniunea publică ungu-răscă în așa măsură, încât cine are bani, gendarmi și fișpani, întot-deuna scie să-și facă majoritate. Începând dela Andrassy, Lonyay, Bitto, Szilávy, Tisza, Szapary și Wekerle, totuși au fost consoci despre aceea, că pe ei numai banii, gendarmii și fișpanii îi țin la putere, d'ér simțul de onore li-a șoptit totuși, că cel puțin la apariția mai au o datorință și față de virtute. În *persoana lui Banffy însă s'a intrunit nescimnă nudă cu cinismul gol*. Răspunsul dat acum de el în cameră este productul acestor două însușiri.

Distincțiuni, decorațiuni și daruri.

Foile bucu-rescene anunță, că împăratul Francisc Iosif ca să dea expresiune înaltei Sale mulțumiri față cu progresele realizate de armata română a decorat pe toți generalii și oficerii superiori, cari au luat parte la revista dela Cotroceni, până la gradul de major inclusive. Printre oficerii inferiori au fost decorați și adjutanții generalilor. În total împăratul a împărțit armatei române peste 400 de decorații.

M. Sa împăratul, precum am amintit și în numărul trecut, printr'un autograf scris în termeni foarte grațioși și datat 17 (29) Septemvru (ziua revistei dela Cotroceni), a numit pe Principele moștenitor Ferdinand colonel al regimentului 6-lea de infanterie cu garnisôna la Budapesta, al cărei proprietar de onore este Regele Carol.

M. Sa împăratul Francisc Iosif a d'érut din incidentul visitei Sale în Bucuresci pentru s'eracii capitalei române 12,000 Lei, ér 10,000 pentru servitorii palatului.

Directorul general al căilor ferate române, A. Sahigny a fost decorat cu ordinul „Francisc Iosif“ în gradul de mare oficer.

Contele Goluchowski ministrul de externe austro-ungar a primit ca dar dela Regele Carol portretul său în miniatură. Rama este de fildeș încrustat cu diamante și rubine foarte scumpe. Portretul poartă iscaitura autografă a Regelui Carol.

D-l consilier de curte Klaudy, directorul trenurilor imperiale, ai primit deasemenea un portret a M. Sale Regelui Carol în rame foarte bogate.

Stâncă „Francisc Iosif“. Când se adună Suveranii români cu înaltul Lor Ospe împăratesc la Stâncă regală din Sinaia, împăratul cu Regele Carol s'au urcat în vârful stâncii de lângă stâncă, care este încunjurată cu gratii de fier și formeză un belvedere. M. Sa împăratul a fost încântat de priveliștea, ce i-s'a oferit, având înaintea Sa totă Sinaia cu valea Prahovei. După ce s'au dat jos de pe stâncă, când erau erași cu toții împreună, M. S. Segele Carol a adresat înaltului S'eu Ospe, de sigur în limba germană, următoarele cuvinte: „Pe- ntru a păstra vremurilor viitoare o amintire, vădută a acestei zile frumoșe și neuitate, în care am avut bucuria visitei Majestății Sale împăratului, rog pe Majestatea Voastră să-mi permiteți a da acestei stânci, cu vederea asupra Sinaiei și asupra văii Prahovei, cari au plăcut atât de mult Majestății Voștre, numele de „Stâncă Francisc Iosif“. („Frauz Josephs-Höhe“). M. Sa împăratul a mulțumit în mod călduros.

Noua întreprindere comercială „Cordia“ din Sibiu, despre care am scris mai pe larg în numărul trecut al fôiei noastre, va ocupa locul însoțirii de „Consum“, ce se înființase pe la sfârșitul anului trecut în Sibiu și care, în lipsa de capital și de membri suficienți, a trebuit să lichideze. Noua întreprindere, inițiată de „Albina“, este pusă pe baze tari și foarte promițătoare. Prospectul, pe care l'am reprodus deja, este publicat de „Albina“ instituit de credit și de economii în Sibiu. Membrii consiliului de direcțiune al „Albinei“ Ioan Hannis, protopresbiter, președinte, Iosif Sterca Șulțușu, consilier de tribunal

reg. în pensiune, vice-președinte: Leontin Simonescu, secretar al consistorului metropolitan, vice-președinte; Simeon Damian, avocat; George Dima, profesor seminarial; Alexandru Lebu, proprietar; Pantalion Lucaș, căpitan ces. reg. în pensiune; Petru Nemes, notariu public reg., Ioan Papiu, protopresbiter; George Pop, protopresbiter în Băsești; Ioan Popa, avocat; Dr. Nicolae Veerdea, avocat. *Membrii comitetului de supraveghere al „Albinei“*: Dr. Ilie Beu, medic; Dr. Aurel Brote, director la „Transilvania“; Ioan Crețu, vice-notar comitatens Dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit, vicar arhiepiscop.; Ștefan Stroia, proprietar. *Funcționari de ai „Albinei“*: Parteniu Cosma, director executiv; Valeriu Bologa, dirigent la filială în Brașov; Dr. Octavian Russu, avocat; Iosif Lissai, șef-contabil la centrală; Nicolau P. Petrescu, adjuncț la filială; Dominic Rațiu, contabil la centrală.

SCIRILE ȚILEI.

— 23 Septembrie.

Trei noi membri în camera magnaților. Fôia oficială ungară publică autograful prea înalt, prin care se numesc următorii trei noi membri în camera magnaților: Sigismund Brody, diarist, Samuil Mărușevici, jude de Curiă în pensiune, și Eugen Szabo, consilier ministerial în pensiune.

— 0 —

Diar românesc în Șimleul Silvaniei. „Erdélyi Hirado“ din Clușiu publică știrile, că la începutul lunii lui Martie 1897 va apărea în Șimleul Silvaniei o fôie politică românească, la început de trei ori pe săptămână și mai târziu eventual va deveni diar cotidian. Diarul va avea tipografia separată, și o creșterea pe acții deja e și compusă, și se va numi „Revista Silvaniei“.

— 0 —

Ôșpeții italieni la Sinaia. Deputații și senatorii italieni, cari au venit de la conferința interparlamentară din Budapesta să viziteze România, au sosit Sâmbătă în Sinaia, unde s'au prezentat Regelui și Reginei. După ce Suveranii s'au întreținut câtăva vreme cu ôșpeții italieni, i-au oprit la dejun.

— 0 —

Inaugurarea lucrărilor portului Constanța. Pentru solemnitatea punerii petrei fundamentale al lucrărilor portului Constanța, se va construi în acest Port un frumos pavilion destinat pentru primirea familiei regale. De asemenea se va construi și o sală mare pentru banchet, la care vor fi invitate vre-o 300 de persoane.

— 0 —

Victima afacerii Svastici-Csesznak. Din Zala-Egerszeg se depeșează, că Vinerea trecută a răposat acolo locotenentele Emelio Svastici, asupra cărui pușoase înainte cu câte-va săptămâni avocatul Iosif Csesznak din Perlsk. La timpul său făcuserăm amintire despre motivul atacului.

— 0 —

La facultatea teologică din Blășiș sunt înscriși până acum 43 alumi din arhiepiscopie și 2 din dieceza Lugosului. Anul școlastic, cum spune „Unirea“, s'a început în 3 Octombrie n.

— 0 —

Expoziția din Budapesta, după cum spun foile ungurești, dela deschiderea ei și până la 1 Octombrie a fost cercetată de 490.990 ômeni. Expoziția din 1885 a fost cercetată în același timp de 1.748.000 ômeni. Va să zică pe lângă toate agitațiunile extra-ordinare, expoziția „milenară“ în privința vizitatorilor foarte puțini s'a putut ridica mai pe sus ca expoziția din 1885. Expoziția actuală nu se va închide în 31 Octombrie, după cum era proiectat, ci în 2 Novembre.

— 0 —

Omor misterios. Vineri în 2 Octombrie s'era, venind nisece tineri dela Dirste, afară cam 20 pași dela Dirste spre Brașov lângă linia tramvaiului corpul preotului gr. or. din Belin, Alexe Bucșa, întins în șanț fără conștiență și plin de sânge. Acei tineri îl luară în trăsura ducându-l la poliție, unde interogată fiind după ce și veni

puțin în ori preotul arată numai 2 degete, simbolisând, că 2 indiviți la'r fi bătut. Preotul a murit Sâmbătă oștră s'era, în spitalul civil din loc.

— 0 —

Jurământ fals. Diarul „Aradi Köz'ony“ publică următoarea întâmplare: În biserica din comuna Galsa, înaintea statuei Precurarei Feciore Maria, țilele trecute îngenuchiă o nevestă tânără țerancă. Biserica era golă și numai un bărbat stătea aproape lângă femeia, ce îngenuchia. Femeia cu mâinile ridicate spre cer jură, ér bărbatul asculta. De-odată femeia țipă, își puse mâna pe inimă și apoi fără simțiri se rostogoli pe padimentul bisericii. Bărbatul duse pe nevestă acasă; aci ea își veni în ori, dér îndată éráși își perdú simțirile și în fine muri. Spre comentarea acestui fapt tragic fôia sus numită scrie următoarele: Țerancul Mihail Vass din Galsa deja de mult a bănut pe ținera sa femeia, că i-ar fi necredincioasă și din cauza acesta el era în continuu neliniștit. Țilele trecute, ne mai putându-se stăpâni, dișe soției sale: „Vino cu mine în biserică și deoa te simți nevinovată, să juri înaintea statuei Precurarei Feciore Maria, că n'ai avut amant“. Femeia a fost gata să facă, ceea ce i a diș bărbatul ei. Merseră ambii în biserică și soția lui Mihail Vass în genunchi jură, că e nevinovată. Femeia acasă, după-ce s'a trețit, chemă la patul său pe bărbat și cu căință îi spuse, că ea a jurat fals în biserică. Puțin după mărturisirea acesta, femeia muri. Cadavrul ei a fost secționat și medicii au constatat, că ea a murit în urma apoplexiei.

Nou abonament

la

GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Octombrie 1896 st. v.

se deschide nou abonament la care invităm pe toți amicii și pri-jinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	12 fl.
pe șese luni	6 fl.
pe trei luni	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an	40 franci
pe șese luni	20 „
pe trei luni	10 „

Abonarea se pôte face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei“.

O voce germană și rusescă.

Dăm loc aici pe scurt vocii unui diar de frunte german, precum și vocii unui diar de frunte rusesc, — voci caracteristice în fața întel-nirei monarhilor la Orșova și Bucu-resci:

Diarul „Vossische Zeitung“ din Berlin scrie din incidentul visitei împărătesci în România între altele:

Privim și noi în Germania, cu mare bucurie, întrevăderea dela Bucu-resci. Cu cât legătura dintre Habsburgi și Hohenzollerni va fi mai strânsă, cu atât înfrățirea dintre poporele de sub sceptrul lor va fi mai mare. De altmintrelea România a dovedit în mod strălucit ceea ce pôte să producă forța de activitate germană (deutsche Thatkraft).

La strigătele entusiaste de „Trăescă“, care primesc ađi pe împăratul François Iosif în România dorim să răspundem printr'un salut al poporului german adresat poporului român: „Trăescă România“.

*

„Novoje Vremja“ dișe:

Nu de mult încă întel-nirea împăratului Austriei cu regele României și Serbiei ar fi deșteptat în Rusia neîncredere, precum și credința, că această întel-nire e îndreptată în contra poziției Rusiei în Peninsula-Balcanică.

Timpul acesta însă a trecut. Rusia a rezolvat cestiunea bulgară într'o formă, care dovedesce, că Rusia nu vré să se amestece în afacerile interne ale principatului; rolul Rusiei în Constantinopol se află în deplină armonie cu acela al Austro-Ungariei. Impăratul Francisc Iosif știe, că deoa criza orientală ar aduce cu sine încercături internaționale, rolul, ce ar fi silă să-l ia asupra-și Rusia, nu va amenința nici cât de puțin interesele Austro-Ungariei.

În asemeni împrejurări cei din Rusia sunt convinși, că Austro-Ungaria nu voesce să facă din România și din Serbia unelte dușmănoșe Rusiei.

Și celelalte diare rusesci vorbesc în același sens, cu liniște asupra apropierei României și Serbiei de Austro-Ungaria, manifestată cu ocazia serbărilor dela Orșova.

România și Grecia.

Sub titlul „Convenția consulară cu Grecia“, „Epoca“ din Bucu-resci scrie în numărul său de Duminecă următoarele:

„Baza împăcării noastre cu Grecia n'a fost nici cestiunea Zappa, nici alte mărunțisuri neînsemnate. Întăiu a fost situația politice generale, în al doilea rând situația politice din Balcani și în al treilea rând avantajele materiale, pe cari le reclamă Grecia.

„Aceste avantaje se află stipulate într'un proiect de convenție consulară dintre România și Grecia.

„Acastă convenție cuprinde patru puncte însemnate și azume:

- 1) Jurisdicțiunea consulilor greci.
- 2) Drepturile consulilor asupra vaselor pe Dunăre și Mare.
- 3) Cestiunea moștenirilor.
- 4) Situația supușilor greci și aceea a comunităților lor.

„Terminii acestei convențiuni consulare au fost discutați între d-l D. Sturza și d-l Cl. Rhangabé, trimisul estra-ordinar al Greciei.

„Misiunea d-lui Rhangabé nici nu are alt scop decât negociarea acestei convențiuni. Îndată ce ultimele amănunte privitoare la acest act vor fi regulate, misiunea estra-ordinară a d-lui Rhangabé va lua sfârșit, diplomatul grec va merge la Berlin și se vor relua relațiunile normale cu Grecia, care va trimete probabil pe d-l Durutti, care a mai reprezentat Grecia în Bucu-resci, ca ministru plenipotențiar. Acum d-l Durutti e guvernator la Corfu.

„Ținem să spunem, că nu numai aceste știri le avem dintr'o sorginte absolut sigură, dér încă că avem la noi piese, cu cari putem dovedi tot ce am spus. Desfidem, dér, pressa guvernamentală să ne desmintă.“

Turburările din Turcia.

Din Constantinopol se depeșează, că satul Pingan din vilajstul Siwas a fost aprins de cătră Armeni; de altă parte se anunță, că transportările în masă ale Armenilor din Constantinopol în Asia mică au încetat, după cum se dișe, la sfatul dat Sultanului din partea ambasadorului german.

„Journal des Débats“ primese o corespondență dela un Frances, care fusese primit Dumineca trecută în audiență la Sultanul. În corespondență se spune, că Sultanul s'ar fi exprimat cu acea ocaziune asupra cestiunei armenesci, în următorul mod:

„Guvernul turcesc își va da toate silințele ca să fiă introduse reformele necesare. Dorința sa este să se respecte toate îndatoririle luate prin convenția dela Berlin, cu toate că unele clausule, favorabile Turciei, au fost date uitării. În Europa nu voiesc să recunoscă greutățile materiale, cu cari are a-se lupta Sultanul pentru de-a realiza intențiunile sale salutare. Notabilitățile armenesci i-au înaintat o adresă, în care spun, că liniștea lor o încredințază marinosității Sultanului“.

Ambasadorii au făcut un pas comun

la Pörtă, ca guvernorul general Berovic-Pașa din Creta să facă un împrumut, după cum va afla el de lipsă, și nu după cum îi va dișta ministrul de finance turcesc.

Teatru german. C'un succes și mai bun ca opereta cea dintăiu „Zigeunerbaron“ s'a dat Sâmbătă s'era opereta „Fledermaus“ de Strauss cu frumoșă-i musică. Ni s'a dat ocaziunea de astă-dată a cunoșce o nouă putere musicală din societatea d-lui Bauer. Este d-ra Iosefina Makesch, care cu vocea-i d'un timbru puternic de mezzo-sopran a cărui tonuri, cu deosebire cele de jos, sunt pline. Pe lângă acesta jocul ei este foarte viu și figura-i simpatică. D-ra Eibenschütz (Rosalinda) și-a executat cu bravură partea ei care mai ales în aria din actul al doilea a secerat aplause. Tenorul liric armonia pe deplin și ia succes cu deosebire dueturile cu d-șora Eibenschütz cu toate că ioi colo detonă nișel. Impresia oât de bună ni-a rămas dela d-l Leichter, care este neîndoios o putere din cele dintăiu.

„Drei Paar Schuhe“, cunoscuta comedie cu cântări de Berla, a intrunit aseră un public numeros, care după cum s'a putut vedé din buna dispoziția, a lui a rămas încântat de această producțiune succesă și cu deosebire de prestațiunile D-rei I. Makesch, care e neîntrecută ca subretă.

Repertoarul săptămăunii acesteia e următorul: Ađi Lună „Jedem das Seine“, comedie în 3 acte de Fischer. Marți „Die Goldprobe“ comedie în 5 acte de C. Saaz. Mercuri, „Der Obersteiger“ operetă de Zeller. Joi, „Nordische Heerfahrt“ dramă în 4 acte de Ibsen. Sâmbătă, „Das Heiratsnest“ comedie în 3 acte de Davis.

NECROLOG. Elena Hosszu năse. Lazar, soția d-lui Ladislau V. Hosszu, jude la tabla r. din Clușiu, a răposat la 2 Oct. n. c. în al 35-lea an al etății și al 16-lea al căsătoriei. — Fiă-i țerăna ușora!

DIVERSE.

Lafurile artiștilor. Eă cum sunt plătiți artiștii dela Opera din Paris: Tenorul Naudin 110,000 de franci pe an; Gueymard 72,000 de franci; Villaret 45,000; Morère 40,000 și Warot 30,009; baritonul Faure 90,000 de lei; basisti Obin și Belval cu câte 38,000 de franci; D-na Gueymard 60,000 de franci. Se dișe apoi, că celebra chantensă Yvette Guilbert primesece 25000, de franci pe lună și 300,000 de lei pe an!

Femele în Siberia. Este cunoscut, că Siberia, și mai cu sémă părțile din Vest, sunt foarte sărace de femei, așa încât nicăiri sexul frumos nu are mai mare căutare ca acolo. Pentru această femeie duc o viață așa de frumoșă în Siberia, încât nu le place a o părăsi după ce s'orta le-a dus acolo. Se pôte susține cu siguranță, că în depărtatul Vest nici o singură fată nu rămâne nemăritată. În multe locuri oâte o femeie trăiesce cu mai mulți bărbați fără vre-un obstacol din partea cuiva. Forțe caracteristice este următoarea povestire, pe care o estragem din diarul siberian „Wladivostok“: „Ori de câte-ori pornesce din gura riului Amur un vapor cu soldați liberați din diferite garnisone ale Siberiei spre a-se întorce în Rusia europenă se re petă următoarele scene: Cu câte-va țile nainte pornirei vaporului, multe femei ale soldaților liberați și cari au urmat pe aceștia la Wladivostok dispar fără a pôte fi găsite nicăiri. Bieții soți caută înzadar pe necredincioșele lor neveste, până în momentul ultimului semnal al plecării vaporului, care îi întorce pentru totdeuna la locul natal. Femeile preferă să rămână în Siberia și îndată după pornirea vaporului ele es vesele din ascunțătoarele lor“. Când vaporul „Orel“ al flotei voluntare pornea pentru ultima oră în acest an din Wladivostok spre Odessa, — mai mulți soldați însurați au plecat fără femeile lor. Unspre-dece din acestea au dispărut în ultimul moment, și nu era cu puțință de a le găsi.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil Gregoriu Maior.

Cursul la bursa din Viena.

Din 4 Octomvre 1896.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur 4%, Renta de corone ung. 4%) and Price (e.g., 122.—, 99.30).

Cursul pietei Braşov.

Din 5 Octomvre 1896.

Table with 3 columns: Item (e.g., Banonote rom. Camp., Argint român. Cump.), Buy Price, and Sell Price.

Table with 2 columns: Item (e.g., Mărci germane Cump., Lire turoesoi Cump.) and Price.

Nr. 6749—1896.

Publicaţiune.

Din partea subscrişului Magistrat se aduce prin acesta la cunoscinţă publică, că Joi în 22 Octomvre 1896 la 10 ore a. m. în sala comunităţii se va ţine licitaţie pentru arendarea păşunii...

Sighişora, 28 Septemvre 1896. 1084,1—2 Magistratul oraşenesc.

Anunţuri

(insertiuni şi reclame)

Suntă a se adresa subscrişei administraţiunii. In cazul publicării unui anunţ mai mult de odată se face scădemēt, care creşce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans.“

O specialitate naturală nepreţuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „MATILDA“ de Bodok,

care după experienţele făcute sau dovedit ca o apă medicinală prea eficace şi plăcută, mai ales: la conturbări de mistuire, maladiile stomacului, a rinichiilor, a beşicii udului şi ale organelor respiratoare etc.

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară şi prin conţinutul său mare în acid carbonic natural — de un gust şi efect prea plăcut şi binefăcător — va îndeplini chiar şi pretenşiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

DEPOSIT PROPRIU în Braşov: strada Căldărarilor Nr. 68, în Sibiu, Sighişora şi în Alba-Julia: la D-l I. E. Misselbacher sen., în Cluj: la Segesváry és társai, în Deva: la Balog Gyula, în Oreştie: la Németh János.

Cu totă stima:

Administraţiunea isvorului „MATILDA“

JOSEF GYÖRGY,

(comit. Háromszék). Bodok. (Transilvania).

1025,23 - 100

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1896.

Large railway schedule table with multiple columns for train types (Tren de persoan., Tren de accel., Tren mixt, etc.), destinations (Viena, Braşov, Sibiu, etc.), and times.

Notă: Orele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încaudraţi cu linii mai negre înseamnă orele de noapte.